

Dr hab. Krzysztof Wiak, prof. KUL
Kierownik Katedry Prawa Karnego KUL
Al. Raclawickie 14
20-950 Lublin

Lublin, 28 kwietnia 2023 r.

**Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania
stopnia doktora habilitowanego
Pani dr Annie Świerczewskiej-Gąsiorowskiej**

1. Uwagi ogólne

Uchwałą Nr 3/2022 Rady Naukowej WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej z dnia 1 grudnia 2022 r. zostałem powołany w skład komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Annie Świerczewskiej-Gąsiorowskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Wywiązując się z powierzonego mi przez Radę Naukową zaszczytnego obowiązku przedstawiam poniższą recenzję.

Zgodnie z art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2022 r., poz. 574, t.j., dalej: P.s.w.), zadaniem recenzenta jest dokonanie oceny, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2, i przygotowanie recenzji. Poza podstawową przesłanką wskazaną w art. 219 ust. 1 pkt 1 P.s.w., jaką powinna spełniać osoba ubiegająca się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (uzyskanie stopnia doktora), przepis art. 219 ust. 1 pkt 2 P.s.w. wymienia posiadanie w dorobku osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:

a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a P.s.w., lub

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b P.s.w., lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne.

Z treści art. 221 ust. 8 P.s.w. wprawdzie nie wynika wprost, aby obowiązkiem recenzenta było również sporządzenie recenzji w zakresie wykazywania się przez habilitanta istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Jest to jednak jedna z ustawowych przesłanek nadania stopnia doktora habilitowanego, o czym stanowi art. 219 ust. 1 pkt 3 P.s.w., i z tego względu należało ją również poddać ocenie.

Na wstępie należy wskazać, że Pani dr Anna Świerczewska-Gąsiorowska posiada stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa, nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w dniu 5 lipca 2013 r., a monografia pt. *Przestępczość osób starszych z perspektywy z kryminologii i prawa karnego* (rozprawa habilitacyjna) została wydana przez Wydawnictwo CeDeWu Sp.z o.o., które w roku jej opublikowania w ostatecznej formie (2022) było wymienione w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a P.s.w.

2. Ocena monografii naukowej (tzw. rozprawy habilitacyjnej)

We wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Anna Świerczewska-Gąsiorowska wskazała, że osiągnięciem naukowym, stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, o jakim stanowi art. 219 ust. 1 pkt 2 P.s.w., jest monografia pt. *Przestępczość osób starszych z perspektywy kryminologii i prawa karnego*, wydana przez Wydawnictwo CeDeWu Sp.z o.o. (Warszawa 2022, ISBN 978-83-8102-588-1, ss. 338).

Oceniając dobór tematu należy stwierdzić, że problematyka przestępczości osób starszych, zarówno w perspektywie kryminologii, jak i prawa karnego, nie była dotąd przedmiotem pogłębionej refleksji w polskiej literaturze. Więcej uwagi, jak zauważa Autorka,

poświęcano ujęciu wiktymologicznemu (s. 16-18). Tymczasem efektem starzenia się społeczeństw i rosnącego odsetka osób starszych jest wzrastająca wprost proporcjonalnie liczba osadzonych seniorów w jednostkach penitencjarnych. Co roku około 10 tys. przestępstw jest popełnianych przez osoby starsze, a w latach 2014-2019 wykryto w sumie 61.498 przestępstw, których sprawcy byli w wieku co najmniej 60 lat (s. 14). Autorka podjęła więc problematykę istotną społecznie, a dotąd rzadko poruszaną, która w perspektywie kryminologicznej wymagała przeprowadzenia wieloaspektowych badań empirycznych dla poznania zjawiska przestępczości osób starszych, w tym struktury, dynamiki, geografii kryminalnej, kwalifikacji prawnej czynów, ilości skazań oraz opracowania profilu osoby starszej w izolacji więziennej.

Oceniając poprawność metodologiczną procesu badawczego należy zwrócić uwagę na określenie przedmiotu badań, celu, postawionych hipotez oraz dobór metod służących ich weryfikacji. Te zagadnienia zostały niemal modelowo omówione w rozdziale 1 pt. *Metodyka badań*, który jest dość krótki (13 stron) i ze względu na zawartą w nim treść nie tyle stanowi pierwszą jednostkę merytoryczną monografii (rozdział), co ciąg dalszy *Wprowadzenia*. Zasadniczym celem zamierzonych badań było uzyskanie wszechstronnej wiedzy o przestępczości osób starszych w Polsce (s. 22), w szczególności ustalenie struktury demograficznej osób starszych w aspekcie zachodzących zmian społeczno-ekonomicznych, ustalenie poziomu przestępczości w tej grupie badawczej na podstawie kategorii ilościowych i jakościowych w ujęciu statystycznym i dynamicznym oraz funkcjonowania osób starszych w izolacji penitencjarnej w konfrontacji z postępującymi procesami starzenia się. Poprawnie metodologicznie zostały postawione problemy badawcze, które są konsekwentnie powiązane z hipotezami badawczymi – główną i szczegółowymi. Hipotezą główną było „przypuszczenie, że współczesna przestępczość osób starszych w Polsce jest zdominowana przez mężczyzn seniorów, którzy w większości nie ukończyli 70. roku życia. Sprawcy ci popełniają przestępstwa w miastach, podstawę kwalifikacji prawnej czynów stanowi głównie Kodeks karny i pomimo zwiększania się w Polsce populacji osób starszych w wieku 60+ nie przekłada się to na wzrost liczby przestępstw z udziałem osób starszych” (s. 24). Problemy badawcze zostały następnie skonkretyzowane w formie sześciu hipotez szczegółowych (s. 25). Rozważania zawarte w treści monografii są ukierunkowane na weryfikację tych hipotez, a osiągnięte wyniki Autorka przedstawiła we wnioskach zawartych w *Zakończeniu*.

Stosownie do założonych celów i charakteru opracowania, dla jego przygotowania zostały głównie wykorzystane metody właściwe dla kryminologii. I tak, konceptualizacja dokonana na wstępie na podstawie literatury pozwoliła na opracowanie szerszej charakterystyki badanego zjawiska w ujęciu medyczno-biologicznym, socjologicznym i psychologicznym. Istotny zasób wiedzy wniosły badania empiryczne w zakresie przeobrażeń demograficznych, ilościowego opisu przestępczości stwierdzonej i wykrytej, prowadzone na podstawie danych statystycznych oraz notatek służbowych funkcjonariuszy Policji opisujących *modus operandi* sprawców. W dalszej kolejności wykorzystano analizę prawomocnych skazań osób starszych oraz funkcjonowania tej grupy badawczej w jednostkach penitencjarnych. W opracowaniu znalazło się również krótkie omówienie regulacji prawnych kształtujących sytuację prawną osób starszych oraz przepisów prawnokarnych mogących mieć zastosowanie do takich podmiotów. Na podkreślenie zasługuje opanowanie metodologiczne warsztatu badawczego przez Autorkę oraz precyzyjny opis chronologii prowadzonych badań (s. 29-32). Szkoda, że na potrzeby badań nie przesądzono wprost we wstępie terminologii służącej do określenia podmiotu badań. Już z tytułu wynika, że jest to „osoba starsza” („osoby starsze”), jednak w dalszej części pojawiają się zamiennie wyrażenia „seniorzy” lub „osoby 60+”, a w hipotezie głównej nawet połączenie „osoby starsze w wieku 60+”. Dodatkowo w zakłopotanie wprowadzają stosowane określenia opisowe dolnej granicy wiekowej takich osób. Problematiczne jest czy – na płaszczyźnie logiki prawniczej – wyrażenie „60 lat lub więcej” (s. 24, 309) jest tożsame z określeniem „powyżej 60 lat” (s. 31, 281), a w pracy występuje jeszcze zwrot „60+”. Wystarczające, jak sądzę, byłoby odwołanie się ustawowego wyrażenia „osoba starsza”, definiowanego w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz.U. poz. 1705) jako „osoba, która ukończyła 60. rok życia”. Niezależnie od tego należałoby też odnieść się do pojęć dotychczas stosowanych w literaturze przedmiotu, które akcentują nie tyle „starszość” co raczej okres „starości”, np. „człowiek stary” (M. Halicka, *Człowiek stary jako ofiara nadużyć*, Gerontologia Polska 1996, t. 4, nr 2).

Struktura rozprawy jest spójna i logiczna, a jej merytoryczna zawartość mieści się w rozdziałach od 2 do 8. Początkowe części monografii (rozdziały 2 - 4) zawierają ustalenia definicyjne oraz rozważania dotyczące starości, starzenia się i postrzegania osób starszych w perspektywie nauk biologicznych, socjologii i psychologii, opis sytuacji demograficznej

seniorów w Polsce oraz analizę regulacji prawa krajowego i międzynarodowego kształtujących sytuację prawną takich osób. Zasadnicze rozważania dla założonych celów pracy mieszczą się w rozdziałach od 5 do 8, w których została ukazana dynamika i struktura przestępczości seniorów w Polsce, analiza kategorii przestępstw przez nich popełnianych, dane dotyczące prawomocnych skazań i sytuacji seniorów w izolacji penitencjarnej.

Początkowe rozdziały (2 i 3) dają czytelnikowi duży zakres wiedzy interdyscyplinarnej na temat starości, współczesnych procesów starzenia i sytuacji demograficznej osób starszych. Jest to obszerny materiał, który może służyć do dalszych badań czynników kryminogennych przestępczości osób starszych w zakresie etiologii kryminalnej (np. wpływ stanu zdrowia i uzależnień na przestępczość komunikacyjną, dochody i stan majątkowy w korelacji do przestępstw przeciwko mieniu, dostępu do Internetu a przestępczości komputerowej). Dynamika zachodzących aktualnie przemian, w tym wpływ pandemii COVID-19, wojny w Ukrainie, inflacji, spowodowała istotne zmiany w tym opisie i z pewnością powinna prowadzić do ponownej weryfikacji niektórych tez cząstkowych. Choć praca została opublikowana w 2022 r. (a zatem materiał do badań pochodził z lat poprzednich), to Autorka dostrzegła już negatywne konsekwencje pandemii COVID-19 w kontekście obostrzeń, które pogorszyły sytuację zdrowotną seniorów, spowodowały problemy z dostępem do opieki medycznej, czego skutkiem był też wysoki wskaźnik śmiertelności w tej grupie (s. 87-88). Dane statystyczne dotyczące prognozy długości życia w Polsce kończą się jednak na 2018 r., kiedy to mediana długości trwania życia była szacowana na 73,8 lat dla mężczyzn i 81,7 dla kobiet. Pandemia zasadniczo zmieniła te optymistyczne wskaźniki i wynosiły one w kolejnych latach: 2019 r. – 74,1 dla mężczyzn i 81,8 dla kobiet, 2020 r. – 72,6 dla mężczyzn i 80,7 dla kobiet, a w 2021 r. już tylko 71,8 dla mężczyzn i 79,7 dla kobiet (Główny Urząd Statystyczny, *Trwanie życia w Polsce*, Warszawa 2022, s. 8). W żadnym razie nie umniejsza to znaczenia wyników opublikowanych w monografii, ale wskazuje na zmieniającą się zasadniczo dynamikę w zakresie tego fenomenu, uzasadniającą stałe prowadzenie badań.

Analiza regulacji normatywnych, które kształtują sytuację prawną osób starszych, zawarta w rozdziale 4, jest dość krótka. Wynika to z tego względu, że w prawie karnym ustawodawca rzadko odnosi się do osób starszych. Ta cecha nie jest wyróżnikiem ustawowym podmiotu przestępstwa, a jedynie pojawia się jako okoliczność charakteryzująca

pokrzywdzonego („osoba nieporadna ze względu na wiek” – art. 189 § 2a KK, art. 207 § 1a KK; „osoba w podeszłym wieku” – art. 225 § 4 KK). Na marginesie można zauważyć, że z pewnością większe znaczenie procesowe uzyska wkrótce wykorzystanie przez sprawę przestępstwa „podeszłego wieku pokrzywdzonego”, bowiem wchodząca w życie 1 października 2023 r. nowelizacja Kodeksu karnego nakazuje traktować ją jako generalną okoliczność obciążającą, odnoszoną do wszystkich typów czynów zabronionych (art. 53 § 2a KK). Nie jest natomiast trafna ogólna obserwacja, że „Analiza porządku prawnego w Polsce wskazuje, że nie ma wyodrębnionych regulacji prawnych, które byłyby adresowane wyłącznie do osób starszych” (s. 111), już nawet z tego względu, że w polskim systemie prawnym od kilku lat obowiązuje ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych, którą Autorka omawia na s. 118-119.

W dalszej części monografii (rozdział 5 i 6) zostały zawarte ustalenia w zakresie współcześnie obserwowanej struktury i dynamiki przestępczości osób starszych w Polsce, wynikającej z analizy statystyk policyjnych. Z jednej strony, Autorka uwzględniła wiele zmiennych tego fenomenu (płeć i wiek sprawcy, miejsce popełnienia przestępstwa) i uzyskane dane odniosła do ogólnego poziomu przestępczości stwierdzonej w Polsce. Zrelacjonowała też procesowe wyniki zakończonych postępowań przygotowawczych. Z drugiej strony, przedstawiła szczegółową kwalifikację prawną czynów zabronionych popełnionych przez osoby starsze w latach 2014-2019, dodatkowo ilustrowaną kasami zaczerpniętymi z notatek służbowych funkcjonariuszy Policji. Analizy oraz wyprowadzone wnioski są szczegółowe i wielopłaszczyznowe, uwzględniają przestępstwa stypizowane zarówno w Kodeksie karnym, jak i w ustawach pozakodeksowych. Na marginesie należy zauważyć, że źródłowy materiał badawczy w rozdziałach 5 i 6 nie jest tożsamy. W rozdziale 5 pomiary przestępczości oparto na ilości przestępstw stwierdzonych, ściganych z oskarżenia publicznego (s. 128). Tymczasem w rozdziale 6 (s. 191-192) uwzględniono również przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego – zniesławienie (art. 212 KK), zniewagę (art. 216 KK), naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 KK).

Logiczną kontynuacją rozważań w dalszej części monografii jest analiza orzeczeń sądów w sprawach, w których sprawcami były osoby starsze, na tle wszystkich prawomocnych skazań osób dorosłych w Polsce (rozdział 7). Nie jest przekonujące umiejscowienie wątku dotyczącego koncepcji „przestępstw bez ofiar” w kontekście skazań

osób starszych na podstawie przepisów ustaw pozakodeksowych (s. 268-270). Można bowiem z tego wyprowadzić wniosek, że przestępstwa stypizowane poza Kodeksem karnym niejako automatycznie powinny być taktowane zgodnie z tą koncepcją, lecz wydaje się, że byłby on zbyt daleko idący. Całość dopełniają badania w zakresie sytuacji osób starszych przebywających w izolacji penitencjarnej (rozdział 8). Autorka wykazała korelacje funkcjonowania tej grupy osadzonych z procesem starzenia, a wyprowadzone wnioski świadczą o potrzebie wypracowania koncepcji wykonywania kary pozbawienia wolności wobec tej kategorii skazanych.

Poczynione w kolejnych rozdziałach monografii ustalenia dotyczące współczesnej przestępczości osób starszych w Polsce zostały wykorzystane do weryfikacji hipotez badawczych. Kilka z nich zasługuje na szczególną uwagę. Po pierwsze, jedynie częściowo potwierdziła się hipoteza, że wyniki zakończonych postępowań różnią się ze względu na płeć i wiek osób starszych, wobec których najczęściej stosuje się wniosek o warunkowe umorzenie postępowania. Udział przestępczości osób starszych jest zdecydowanie niższy niż wynikałoby to z ich udziału w strukturze populacji. Po drugie, prowadzący sprawy funkcjonariusze Policji najczęściej decydowali się na złożenie wniosku o akt oskarżenia bez procedury z art. 335 KPK i bez mediacji. Wobec kobiet dwa razy częściej niż wobec mężczyzn stosowano wniosek o warunkowe umorzenie postępowania. Po trzecie, poziom prawomocnie skazanych osób starszych w relacji do pozostałych osób dorosłych w latach 2014-2019 wyniósł 4% i systematycznie rósł. Wysoki odsetek prawomocnie skazanych osób starszych wystąpił przy przestępstwach: przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu, przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przeciwko wolności, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu. Wśród przestępstw z ustaw pozakodeksowych wysoki odsetek dotyczył skazań na podstawie przepisów: ustawy z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, ustawy dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i ustawy dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. Natomiast liczba przestępstw uległa zmniejszeniu w kategoriach przestępstw przeciwko czci i nietykalności cielesnej oraz przeciwko ochronie informacji. Po czwarte, potwierdziła się hipoteza, że specyfika grupy społecznej, jaką są osoby starsze w jednostkach penitencjarnych, powiązana jest ściśle z

samym procesem starzenia się, co często łączy się z ich postawą pasywną wobec wszelkich form aktywności.

Podsumowując, można stwierdzić, że konsekwentnie prowadząc badania i wyprowadzając z nich merytorycznie i metodologicznie poprawne wnioski, Autorka zrealizował zamierzony cel badań. Zauważyć przy tym trzeba, że jest Ona świadoma wpływu na badane zjawisko wielu dalszych czynników, które nie były objęte analizą zawartą w opracowaniu, takich jak stopień zamożności społeczeństwa, zróżnicowanie dochodów, dostęp do usług, skuteczność procesów wykrywczych, które mogą stać się przedmiotem dalszych pogłębionych badań naukowych.

Monografia został przygotowana na wysokim poziomie merytorycznym oraz z zachowaniem poprawności metodologicznej i z dbałością o stronę formalno-językową. Wyrażone powyżej uwagi i sugestie nie mają charakteru krytycznego, ale raczej świadczą o jej inspirującym oddziaływaniu.

W konkluzji należy stwierdzić, że Autorka publikacji pt. *Przestępczość osób starszych z perspektywy kryminologii i prawa karnego* (Warszawa 2022) wykazała się dużą wiedzą prawniczą, umiejętnością prowadzenia badań z wykorzystaniem metodologii właściwej dla kryminologii, a także pośrednio dla prawa karnego materialnego, procesowego i wykonawczego. Monografia ta spełnia ustawowe kryteria wskazane w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a P.s.w., co pozwala na uznanie jej za osiągnięcie naukowe, które stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

3. Ocena pozostałej aktywności naukowej

Dokonując oceny czy Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w tym zagranicznej (art. 219 ust. 1 pkt 3 P.s.w.), należy w pierwszej kolejności wskazać, że z przekazanego wykazu dorobku wynika, że po uzyskaniu stopnia doktora pomnożyła Ona swój dorobek publikacyjny. Jak wynika z *Autoreferatu*, jest ona „autorką łącznie 57 publikacji o charakterze naukowym (1 znajduje się w toku procesu wydawniczego), z czego 53 zostało opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora” (s. 17).

W tym zestawieniu wyróżniają się dwie monografie: oceniona wcześniej rozprawa habilitacyjna oraz publikacja oparta na tezach rozprawy doktorskiej pt. *Prawnokarne i*

kryminologiczne aspekty wymuszeń rozbójniczych (Szczytno 2015, ss. 240). W przedstawionym do oceny dorobku znajduje się ponadto 36 rozdziałów zawartych w pracach zbiorowych, w tym 21 przygotowanych samodzielnie i 15 we współautorstwie. Spośród nich 7 jest napisanych w języku angielskim i 1 w języku słowackim. Zostały one zmieszczone w monografiach zbiorowych, materiałach pokonferencyjnych oraz w księgach pamiątkowych i jubileuszowych. Istotnym osiągnięciem (nie mam wątpliwości, że o charakterze naukowym) jest napisany we współautorstwie komentarz do ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (A. Świerczewska-Gąsiorowska, Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, M. Tokarski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Warszawa 2015, ss. 810). Habilitantka była też współredaktorem 2 publikacji naukowych dotyczących problematyki małych i średnich przedsiębiorstw.

Opracowania zbiorowe, których częścią są rozdziały autorstwa Habilitantki, w większości zostały opublikowane w znajdujących się w Wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe MNiSW renomowanych oficynach prawniczych, takich jak Temida 2 i Wolters Kluwer Polska, oraz w wydawnictwach akademickich (Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach, Uczelni Techniczno-Handlowej im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie, Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie). Znaczna część tego dorobku została wydana za granicą: 7 publikacji w Hamburgu, 1 w Nowym Jorku i 1 w Bratysławie.

Ponadto, w przedstawionym do oceny dorobku znajduje się 12 artykułów zamieszczonych w czasopismach naukowych, z czego połowa została przygotowana we współautorstwie. W tym zestawieniu 10 pozycji zostało wydanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, a 3 są napisane w języku angielskim. Artykuły te zostały zamieszczone w branżowych oraz akademickich czasopismach polskich (*Studia Prawnicze i Administracyjne*, *Bezpieczeństwo i Administracja*, *Problemy Współczesnej Kryminalistyki*, *Przegląd Policyjny*, *Internal Security*, *Policja*, *Studia Prawnoustrojowe*, a także w czasopismach naukowych wydawanych za granicą: w Serbii (*Journal of Criminology and Criminal Law*), w Singapurze (*Journal of Law and Social Sciences*) i w Ukrainie (*Prawo Administracyjne i Proces*).

Całościowa ocena tego dorobku wymaga sformułowania kilku uwag wstępnych. Po pierwsze, zaliczenie pewnych dokonań do poszczególnych kategorii zawartych w dołączonym *Wykazie osiągnięć naukowych* jest problematyczne. Przykładowo wieloautorskie opracowanie pt. *Wybrane zagadnienia prawa karnego skarbowego* (autorzy: A. Świerczewska-Gąsiorowska, D. Mocarska, A. Sadło-Nowak, J. Bryk, A. Kalisz, S. Miskiewicz, A. Choromańska, M. Porwisz, Szczytno 2014, ss. 320) nie stanowi monografii naukowej, ale jest podręcznikiem (tak zostało ono również określone przez Habilitantkę w *Autoreferacie* na s. 17), co sugeruje, że należy je sytuować raczej wśród osiągnięć o charakterze dydaktycznym. Podobnie, krótkie odpowiedzi na pytania zamieszczone w kwartalniku *Policja* (Nr 3 z 2013 r. i Nr 1 z 2014 r.) nie stanowią artykułów, jak mogłoby to wynikać ze s. 9 *Wykazu osiągnięć naukowych*. Nie umniejsza to oczywiście merytorycznego znaczenia zawartych w nich treści.

Po drugie, część z wymienionych osiągnięć (głównie w języku angielskim) nie została przekazana do oceny ani w formie elektronicznej ani w tradycyjnej (papierowej). Nie występują one również w otwartym dostępie. Są to głównie publikacje w języku angielskim: A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Safety of citizens and effectiveness of prosecution of crimes against property in the opinion of the polish police officers* [w:] J. Dworzecki (ed.), *Selected aspects of internal security*, New York 2015, s. 264-273; A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Delinquency of juvenile girls* [w:] P. Kobes (ed.), *Proceedings – Today and Tomorrow*, Hamburg 2015, s. 65-77; A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Techniques used by Perpetrators of Criminal Coercion in Poland in the Light of Case-file Study Results* [w:] B. Wiśniewski, P. Kobes, G.G. Sander (eds.), *Security and Law in the Cognitive and Utilitarian Context*, Hamburg 2015, s. 62-70; A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Victimological Risk Factors on Basis of Conducted Research* [w:] P. Kobes, P. Nadybski, G.G. Sander (eds.), *Legal Context in the Chosen Order and Security Area*, Hamburg 2016, s. 73-80; a ponadto dwa opracowania w języku polskim: A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Nadzór nad środkami zaskarżenia* [w:] M. Fałdowski, D. Mocarska (red.), *Systemowe ujęcie bezpieczeństwa wewnętrznego, t. 1: Problematyka prawno-społeczna*, Szczytno 2018, s. 496-506; A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Bezpieczeństwo obywateli wobec ustawowych sposobów wymuszenia rozbójniczego*, „Bezpieczeństwo i Administracja. Zeszyty Naukowe Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej w Warszawie” 2014, nr 4, s. 75-85.

Po trzecie, w zestawieniu znajdują się publikacje, które prowadzą do pozornego mnożenia dorobku, przez powielenie *in extenso* opublikowanych już wcześniej treści. Przykładowo: na stronach 418-427 publikacji A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Działania wykrywcze a innowacyjność – wybrane problemy w świetle opinii funkcjonariuszy policji* [w:] A. Maksimczuk, A. Świerczewska-Gąsiorowska (red.), *Sektor małych i średnich przedsiębiorstw krajów wschodniej Europy. Wybrane problemy, t. 1: Prawno-ekonomiczne aspekty innowacyjności oraz możliwości jej poprawy*, Suwałki 2016, powtórzony jest tekst ze stron 487-495 opracowania A. Świerczewska-Gąsiorowska, I. Nowicka, *Czynności operacyjno-rozpoznawcze w procesie wykrywczym wymuszeń rozbójniczych* [w:] E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau (red.), *Przestępczość w XXI wieku – zapobieganie i zwalczanie. Problemy prawno-kryminologiczne*, Warszawa 2015.

Artykuł A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Current Tendencies and Determinants of Juvenile Crime* [w:] B. Wiśniewski, G.G. Sander, P. Kobes (eds.), *Management Contexts in Security Institutions*, Hamburg 2017 jest tłumaczeniem na język angielski pracy A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości nieletnich* [w:] B. Wiśniewski, A. Osierda, A. Babiński (red.), *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, t. 2, Bielsko-Biała 2016. Podobnie artykuł A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Medical Definition of Paedophilia and Sexual Abuse of Minors in the Polish Criminal Law* [w:] B. Wiśniewski, G. Sander, P. Kobes (eds.), *Law and Security, Miscellanea*, Hamburg 2017 jest tłumaczeniem na język angielski opracowania A. Świerczewska-Gąsiorowska, *Wykorzystywanie seksualne małoletnich a medyczne pojęcie pedofilii*, „Przegląd Policyjny” 2017, nr 1. Do podobnych wniosków może prowadzić porównanie początkowych fragmentów opracowań A. Świerczewska-Gąsiorowska, A. Szela, *Prawne aspekty organizacji uroczystości religijnych* [w:] B. Wiśniewski (red.), *Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne*, T. 3, Warszawa 2018 oraz A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Radzki, A. Szela, *The Legal Aspects of Organizing Religious Events – Outline of the Problems* [w:] B. Wiśniewski, G.G. Sander, P. Kobes (eds.), *Security – Threats, Law and Organization*, Hamburg 2019. Pełne zapoznanie się z drugim z wymienionych tekstów było niemożliwe, ponieważ została przekazana tylko jego pierwsza strona.

Po czwarte, nie do zaakceptowania jest praktyka w postaci przygotowania publikacji we współautorstwie, w którym wkład własny Habilitantka sama szacuje na 50% (A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Fenomenologia i etiologia działania przestępczego w świetle wyników badań aktowych* [w:] B. Wiśniewski, A. Osierda, A. Babiński (red.), *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, t. 2, Bielsko-Biała 2016, s. 7-18), a następnie opublikowania tłumaczenia tego opracowania ma język angielski jedynie pod własnym nazwiskiem (A. Świerczewska-Gąsiorowska, *The Perpetrators of Extortion – Motives and Methods of Criminal Activity in the Light of Results of Case File Research* [w:] B. Wiśniewski, G. Sander, P. Kobes (red.), *Management Contexts in security Institutions*, Hamburg 2017, s. 175-18). Podsumowując, problematyczne jest już samo ustalenie rzeczywistego dorobku Habilitantki w wymiarze ilościowym i jakościowym, który powinien być poddany ocenie.

Niezależnie od tych zastrzeżeń, w dorobku naukowym Habilitantki można wyróżnić wartościowe rozważania mieszczące się w kilku obszarach tematycznych. Dotyczą one: przestępstw rozbójniczych (które w dużej mierze stanowią kontynuację zainteresowań zapoczątkowanych rozprawą doktorską), przestępczości osób starszych (których ważną częścią jest oceniona wcześniej monografia habilitacyjna) oraz zabezpieczenia i wykorzystania dowodów w procesie karnym. Ponadto wyróżnić trzeba dość obszerną grupę opracowań poświęconych analizom prawnokarnym i kryminologicznym różnych form przestępczości (m.in. przestępstw z nienawiści, przestępstw terrorystycznych, przestępstw przeciwko wolności sumienia i wyznania). Rezultatami prowadzonych badań są przede wszystkim publikacje naukowe oraz referaty wygłaszane na konferencjach naukowych, a także efekty projektów badawczych. Podkreślić trzeba, że Habilitantka umiejętnie łączy w swoich pracach płaszczyznę prawa karnego (analizę normatywną przestępstw) oraz kryminologii (badań nad przestępczością). Rozważania na temat czynności operacyjno-rozpoznawczych i zabezpieczania dowodów integrują się z problematyką procesu karnego, stanowiąc znaczący wkład do tej dziedziny prawa. Wszystkie wymienione płaszczyzny badawcze wzajemnie przenikają się w publikacjach Habilitantki i nadają przedstawionemu do oceny dorobkowi charakter interdyscyplinarny. Mają one istotne znaczenie dla praktyki funkcjonowania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Zagadnienia należące do pierwszego nurtu w dorobku Habilitantki (przestępstwa rozbójnicze) koncentrują się na problematyce zwalczania wymuszeń rozbójniczych z uwzględnieniem kilku płaszczyzn badawczych – karnomaterialnej oraz kryminologicznej, wiktymologicznej i procesowej. Do dziedziny prawa karnego materialnego należą rozważania dotyczące złożonego indywidualnego przedmiotu ochrony wymuszenia rozbójniczego: *Ocena umiejscowienia art. 282 k.k. w rozdziale przestępstw przeciwko mieniu* [w:] I. Nowicka, D. Mocarska (red.), *Współczesne problemy prawa*, Szczytno 2015, oraz *Czy umiejscowienie artykułu 282 Kodeksu karnego w rozdziale przestępstw przeciwko mieniu należy rozpatrywać w aspekcie innowacyjności?* [w:] A. Maksimczuk, A. Świerczewska-Gąsiorowska (red.), *Sektor małych i średnich przedsiębiorstw krajów wschodniej Europy, wybrane problemy*, t. 1: *Prawno-ekonomiczne aspekty innowacyjności oraz możliwości jej poprawy*, Suwałki 2016. Są to interesujące rozważania zarówno w aspekcie historyczno-prawnym, jak i analizy normatywnej aktualnego stanu prawnego. Druga z wymienionych publikacji w zdecydowanej większości – i to dosłownie – powieliła treść pierwszej pracy. Trudno więc uznać ją za nowatorską.

Do tego nurtu należą też opracowania oparte na doświadczeniach funkcjonariuszy Policji opisujące przeszkody w stosowaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, które mają istotne znaczenie dla procesu wykrywczego przestępstw rozbójniczych, oraz ich postulatów w zakresie potrzeby zgłębiania zagadnień z psychologii dotyczących postępowania z pokrzywdzonym, takie jak: *Czynniki ryzyka wiktymogennego ofiar wymuszeń rozbójniczych* [w:] B. Sygit (red.), *Złota księga jubileuszowa prof. zw. dr hab. dr honoris causa Brunona Hołysta: ...ale prawdy szukaj w czynie*, Łódź 2015 oraz *Victimological Risk Factors on Basis of Conducted Research* [w:] P. Kobes, P. Nadybski, G.G. Sander (eds.), *Legal Context in the Chosen Order and Security Area*, Hamburg 2016. Nie sposób jednak dokonać oceny drugiej z wymienionych publikacji, ponieważ nie została przekazana wraz z pozostałym dorobkiem.

Zagadnienie realizacji funkcji wykrywczej w postępowaniu karnym z wykorzystaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych było rozwijane w kilku rozdziałach zamieszczonych w monografiach zbiorowych: A. Świerczewska-Gąsiorowska, I. Nowicka, *Czynności operacyjnorozpoznawcze w procesie wykrywczym wymuszeń rozbójniczych* [w:] E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau (red.), *Przestępczość w XXI wieku – zapobieganie i*

zwalczanie, Warszawa 2015; A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Haponiuk, *Implementacja wyników czynności operacyjno-rozpoznawczych do procesu karnego jako współczesne wyzwanie polskiej Policji* [w:] M. Fałdowski, P. Kardela (red.), *Dawniej niż wczoraj – 100 lat Polskiej Policji*, Szczytno 2019. Pozostałe opracowania z tego zakresu nie sposób ocenić, ponieważ nie zostały mi przekazane: *Techniques used by Perpetrators of Criminal Coercion in Poland in the Light of Case-file Study Results* [w:] B. Wiśniewski, P. Kobes, G.G. Sander (eds.), *Security and Law in the Cognitive and Utilitarian Context*, Hamburg 2015; *Safety of citizens and effectiveness of prosecution of crimes against property in the opinion of the polish police officers* [w:] J. Dworzecki (ed.), *Selected aspects of internal security*, New York 2015.

Problematyka przestępczości osób starszych, gruntownie opracowana w monografii habilitacyjnej, była podejmowana również w krótkich artykułach sygnalizacyjnych (*Ubóstwo i wykluczenie społeczne osób starszych* [w:] E.M. Guzik-Makaruk, E. Pływaczewski (red.), *Wybrane prawne, kryminologiczne i medyczne aspekty wykluczenia społecznego*, Białystok 2016; *Współczesna przestępczość seniorów w Polsce na tle pozakodeksowego prawa karnego* [w:] E.W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz (red.), *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, Warszawa 2022; *Przestępczość osób starszych – wybrane aspekty kryminologiczne*, „Studia Prawnoustrojowe” 2021, nr 52) oraz prezentowana na konferencjach naukowych (*Prawne, kryminologiczne i medyczne aspekty wykluczenia społecznego*, Supraśl 12-14 maja 2015 r.; *Wybrane zagadnienia przestępczości osób starszych*, III Ogólnopolskie Forum Młodych Kryminologów, 23-25 września 2020 r., Białystok; *Seniorzy w izolacji penitencjarnej w obliczu współczesnych problemów kryminologii*, IV Ogólnopolskie Forum Młodych Kryminologów, 18-20 maja 2022 r., Białystok; *Contemporary crime of seniors in Poland in the aspect of non-code criminal*; II Międzynarodowy Kongres Penitencjarystów, 6 czerwca 2022 r., Kielce; *Kryzys starzenia się więźniów seniorów jako obszar badawczy dla kryminologów*, 7 czerwca 2022 r., Kielce). W tym zakresie Habilitantka jest uznanym ekspertem.

Kolejny nurt badań Habilitantki wiązał się, jak wynika z załączonych informacji, z Jej udziałem w zespole badawczym w projekcie rozwojowym *Infrastruktura i urzędzenia oraz procedury techniczno-prawne związane z zabezpieczeniem i przechowywaniem tzw. trudnych dowodów procesowych*, w ramach konkursu finansowanego przez Narodowe

Centrum Badań i Rozwoju. W wyniku tych prac badawczych powstały nowatorskie i interesujące opracowania: A. Świerczewska-Gąsiorowska, J. Bryk, *Prawne aspekty zabezpieczania i przechowywania tak zwanych trudnych dowodów procesowych w systemie bezpieczeństwa państwa* [w:] J. Żylińska, I. Przychocka, M. Filipowska-Tuthill (red.), *Współczesne wyzwania nauk społecznych i ekonomicznych*, Warszawa 2016; A. Świerczewska-Gąsiorowska, J. Bryk, A. Łyżwa, *Zabezpieczenie a uchpwawanie tzw. zlozitych procesnych dokazov v pol'skom systeme trestneho prava, Aktualne otazky trestneho prava v teorii a praxi*, Bratislava 2016; A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Zubańska, *Preservation of dangerous forensic samples of evidence with the use of mobile robotic system*, „Journal of Law and Social Sciences” 2016, Volume 5, Issue 1; A. Świerczewska-Gąsiorowska, J. Bryk, *Prawo a praktyka w zabezpieczaniu i przechowywaniu tzw. trudnych dowodów procesowych*, „Problemy Współczesnej Kryminalistyki” 2016, t. 20. Do problematyki zagadnień dowodowych zaliczam również interesujący artykuł A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Porwisz, P. Olber, *eSPOZ-an electronic system supporting the Polish Police in the search for missing persons*, „Journal of Criminology and Criminal Law” 2020, Vol 58.

Zróznicowanym tematycznie obszarem jest problematyka przeciwdziałania różnym formom przestępczości, w której Habilitantka łączy płaszczyznę refleksji kryminologicznej z prawnokarną. Taki interdyscyplinarny wymiar ma opracowanie *Prawne aspekty przestępstw z nienawiści* [w:] W. Pływaczewski, P. Lubiewski (red.), *Współczesne ekstremizmy. Geneza, przejawy, przeciwdziałanie*, Olsztyn 2014, które omawia istotne cechy sprawców i ich ofiar oraz okoliczności wpływające na wysoki stopień społecznej szkodliwości takich przestępstw. Do tej grupy należy również zaliczyć interesujące opracowania z zakresu przeciwdziałania terroryzmowi: *Zasady przekazywania informacji o zagrożeniach terrorystycznych – uprawnienia i obowiązki środków masowego przekazu w Polsce* [w:] P. Bogdalski, Z. Nowakowski, T. Płusa, J. Rajchel, K. Rajchel (red.), *Współczesne zagrożenia bioterrorystyczne i cyberterrorystyczne a bezpieczeństwo narodowe Polski*, Warszawa 2013 oraz *Sytuacja kryzysowa a przestępstwo o charakterze terrorystycznym* [w:] R. Częścik, Z. Nowakowski, T. Płusa, J. Rajchel, K. Rajchel (red.), *Zarządzanie kryzysowe w administracji*, Warszawa-Dęblin 2014. Ważnym głosem w dyskusji na temat modelu postępowania z nieletnimi jest praca A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Zasada niepunitywności a orzeczenie kary wobec nieletniego* [w:] B. Wiśniewski, A. Babiński, A. Osierda, P. Kobes

(red.), *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, T. 3, Bielsko-Biała 2017. Zawiera ona pogłębione omówienie zasad wyjątkowego ponoszenia przez nieletniego odpowiedzialności na podstawie Kodeksu karnego – kwestię stale aktualną również w kontekście ostatnich zmian legislacyjnych. Do tego zakresu należy również opracowanie A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Stępień, *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości nieletnich* [w:] B. Wiśniewski, A. Osierda, A. Babiński (red.), *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*, T. 2, Bielsko-Biała 2016, w którym zostały omówione w sposób pogłębiony aktualne przejawy przestępczości nieletnich, m.in. zawarte ciekawe rozważania na temat tzw. *play crime*.

W tej grupie znajdują się również krótkie studia przybliżające wybrane typy przestępstw z części szczególnej Kodeksu karnego i zasady odpowiedzialności za nie. Podejmowane są w nich kwestie ochrony wolności religijnej (A. Świerczewska-Gąsiorowska, A. Szela, *Prawne aspekty organizacji uroczystości religijnych* [w:] B. Wiśniewski (red.), *Racjonalizacja zarządzania jednolitymi formacjami umundurowanymi odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne*, T. 3, Warszawa 2018), ochrony dokumentów (A. Świerczewska-Gąsiorowska, D. Mocarska, *Dokument jako przedmiot przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów. Komentarz orzeczniczy* [w:] M. Faldowski (red.), *Bezpieczeństwo dokumentów publicznych. Wybrane problemy*, Szczytno 2020), naruszenia miru (A. Świerczewska-Gąsiorowska, K. Kula, *Wybrane zagadnienia karne, cywilne i administracyjne ochrony miru domowego* [w:] B. Wiśniewski, A. Osierda, A. Babiński (red.), *Administracja bezpieczeństwa. Wybrane problemy*). Podobny charakter ma artykuł A. Świerczewska-Gąsiorowska, I. Nowicka, *Przemyt roślin i zwierząt globalnym problemem współczesnego świata w perspektywie polskiego prawa karnego*, „Адміністративне право і процес” 2014, No 1(7) dotyczący odpowiedzialności za czynu uregulowane poza Kodeksem karnym. Wszystkie te publikacje zawierają pogłębioną wykładnię normatywną przepisów opartą na poglądach doktryny oraz z uwzględnieniem orzecznictwa sądów polskich i europejskich. Opracowania te zasługują na wysoka ocenę, zarówno ze względu na podejmowanie tytułowej tematyki w ujęciu interdyscyplinarnym, jak i wyprowadzane wnioski.

Informacje zawarte w *Autoreferacie* świadczą o przeciętnym pozycjonowaniu dorobku Habilitantki – zgodnie z *Hirsch h-indeks* – 2, a liczba cytowań według *Google*

Scholar wynosi 15. Wyniki te nie wpływają znacząco na merytoryczną ocenę dorobku zawartą w niniejszej recenzji.

Habilitantka wykazuje się przeciętną – ilościowo – aktywnością naukową w postaci czynnego udziału w konferencjach, realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej. Odnotować należy wygłoszenie 14 referatów w takich konferencjach (w tym 6 o charakterze międzynarodowym). Poza uczestnictwem w takich wydarzeniach w ośrodkach krajowych (Szczytno, Białystok, Warszawa, Zakopane, Józefów, Kielce) wyróżnić trzeba udział w konferencjach naukowych za granicą – w Singapurze, Bratysławie, Montrealu i Paryżu. Ponadto, Habilitantka była członkiem 2 komitetów naukowych i jednego komitetu organizacyjnego konferencji naukowej.

Niewątpliwie dużym osiągnięciem Habilitantki jest udział w zespołach realizujących granty badawcze. Była współautorką wniosków grantowych w ramach *European Union Agency for Law Enforcement Training (CEPOL)* dotyczącego *Juvenile crime and domestic violence* (2018) oraz projektu rozwojowego *Opracowanie bazy danych oraz narzędzia do semantycznego poszukiwania informacji i zarządzania wiedzą w obszarze zaginięć i poszukiwania osób*, zgłoszonego na konkurs Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (2018), w którym była kierownikiem projektu. Była również kierownikiem projektu *Opracowanie bazy danych oraz narzędzia do semantycznego poszukiwania informacji i zarządzania wiedzą w obszarze zaginięć i poszukiwania osób*, finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (Konsorcjum naukowego Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Transition Technologies S.A.).

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Habilitantka rozwija współpracę z ośrodkami naukowymi w Polsce i za granicą. Szczególnie intensywne są relacje z Katedrą Prawa Karnego i Kryminologii Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w ramach Ogólnopolskiego Forum Młodych Kryminologów i z Międzynarodowym Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych w Białymstoku, w którym odbyła w 2021 r. kilkutygodniowy staż naukowy. Uczestniczyła również w wyjazdach badawczych i dydaktycznych do zagranicznych ośrodków naukowych, gdzie zbierała materiały do badań i prezentowała ich wyniki. W trakcie pobytu w Państwowym Uniwersytecie Spraw Wewnętrznych we Lwowie w 2013 r. przeprowadziła wywiady eksperckie dotyczące utrwalania czynności przesłuchania przy pomocy urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk. W ramach programów Erasmus i

Erasmus+ odbywała wyjazdy szkoleniowe do University of Central Lancashire w Wielkiej Brytanii (2013), European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) w Lizbonie w Portugalii (2016), a zajęcia dydaktyczne prowadziła w Saur Orsola Benicasa University w Neapolu we Włoszech (2022). W 2014 r. odbyła szkolenie w Wydziale Kryminalnym w Berlinie na temat *Śledztwo powybuchowe oraz dowodowe zabezpieczanie substancji niebezpiecznych*. Ponadto, wyniki badań projektu *Infrastruktura i urządzenia oraz procedury techniczno-prawne związane z zabezpieczeniem i przechowywaniem tzw. trudnych dowodów procesowych*, w ramach konkursu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, prezentowała na *18th International Conference on Forensic Science and Crime Scene Investigations* w Paryżu w 2016 r., wygłaszając referat pt. *Spreads Modern Technology to the Crimen Scene: Mobile Robotic System Versus Difficult Evidence Material* oraz na *3rd Annual International Conference on Forensic Sciences & Criminalistics Research* w Singapurze w 2015 r., wygłaszając referat pt. *Preservation of Dangerous Samples of Evidence with the Use of Mobile Robotic System*, a w ramach konferencji *Canadian Society of Forensic Science 60 th Annual Conference* w Montrealu w 2016 r. prezentowała poster badawczy.

Habilitantka pełniła funkcję promotora pomocniczego rozprawy doktorskiej Pana Janusza Wasilewskiego pt. *Cyberprzestępczość – wybrane aspekty prawnokarne oraz kryminalistyczne*, przygotowanej pod kierunkiem Prof. Ewy Guzik-Makaruk w Uniwersytecie w Białymstoku.

Habilitantka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. Prof. Stanisława Batawii.

Mając na względzie całość przedstawionych do oceny osiągnięć, stwierdzam, że Pani dr Anna Świerczewska-Gąsiorowska wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, w tym zagranicznej, i tym samym spełnia kryteria wskazane w art. 219 ust. 1 pkt 3 P.s.w. Ocena ta jest pozytywna nawet przy pominięciu pozycji zwartych w przedstawionym dorobku, które budzą wątpliwości co do ich oryginalności lub autorstwa.

4. Pozostałe osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzujące naukę oraz w zakresie praktyki stosowania prawa.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Habilitantka ma w swoim dorobku liczne aktywności i osiągnięcia w zakresie działalności o charakterze dydaktycznym,

organizacyjnym i popularyzatorskim, wykonywanej w różnych ośrodkach naukowo-dydaktycznych. Aktualnie (od 2013 r.) jest zatrudniona w Wyższej Szkole Prawa i Administracji Rzeszowskiej Szkole Wyższej w Katedrze Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Kryminalistyki i Kryminologii. Wcześniej, od 2008 r. była związana z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, a także ze Szkołą Główną Służby Pożarniczej i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Suwałkach. W ośrodkach tych prowadziła zajęcia dydaktyczne w formie wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów na kierunkach: kryminologia, prawo, bezpieczeństwo wewnętrzne, a także szkolenia specjalistyczne dla funkcjonariuszy Policji, którzy pełnią funkcję oskarżycieli publicznych. Zajęcia te były zróżnicowane tematycznie. Poza przedmiotami o charakterze penalnym (prawo karne, prawo medyczne, prawo wykroczeń, problemy współczesnej kryminologii, problemy kryminogenezy, prawo dowodowe), zajmowała się również prawem prasowym, postępowaniem cywilnym, postępowaniem administracyjnym i prawami człowieka.

Habilitantka prowadziła seminaria licencjackie i magisterskie w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie na kierunku kryminologia, gdzie była promotorką 36 prac dyplomowych, oraz w Wyższej Szkole Prawa i Administracji Rzeszowskiej Szkole Wyższej na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, gdzie pod Jej opieką 76 osób uzyskało tytuł zawodowy licencjata oraz 18 osób tytuł zawodowy magistra.

Znaczącym osiągnięciem dydaktycznym jest podręcznik *Wybrane zagadnienia prawa karnego skarbowego* (Szczytno 2014, ss. 320), napisany we współautorstwie (A. Świerczewska-Gąsiorowska, D. Mocarska, A. Sadło-Nowak, J. Bryk, A. Kalisz, S. Miszkiewicz, A. Choromańska, M. Porwisz). Wysokie kompetencje Habilitantki potwierdzają odpowiedzi na pytania związane z praktycznym stosowaniem przepisów prawa procesowego, zamieszczone w kwartalniku *Policja* (Nr 3 z 2013 r. i Nr 1 z 2014 r.).

Habilitantka pełniła funkcje dziekana i prorektora w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, a aktualnie pełni funkcję prodziekana Kolegium Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Kryminologii. Ponadto, wśród Jej licznych aktywności należy wymienić pełnienie funkcji: członka w Komitecie Programowym w celu nadzoru nad zachowaniem obiektywizmu procesu potwierdzania kompetencji kandydatów na biegłych w ramach egzaminu końcowego do uzyskania uprawnień (Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji); przedstawiciela Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie w Forum Edukacji Służb Mundurowych; zastępcy

redaktora naczelnego czasopisma „Policja. Kwartalnik kadry kierowniczej Policji” (2019-2020); członka zespołu powołanego przez ministra spraw wewnętrznych i administracji do zmiany systemu szkolnictwa policyjnego (2019-2020); redaktora tematycznego działu Prawo a Bezpieczeństwo w „Zeszytach Studenckich *Pro Publico Bono*” w Szkole Głównej Służby Pożarniczej (2017-2020); redaktora tematycznego działu Miscellanea – „Internal Security” w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie; sekretarza redakcji „Rocznika z Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Administracji” w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie; przewodniczącej komisji rekrutacyjnej w Wyższej szkole Policji w Szczytnie na kierunku administracja; członka Uczelnianego Kolegium Elektorów – członka komisji skrutacyjnej; członka Senatu w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, a następnie w Wyższej Szkole Prawa i Administracji Rzeszowskiej Szkoły Wyższej.

Habilitantka angażowała się w prace organizacyjne na rzecz uczelni, w których była zatrudniona. Była opiekunem koła naukowego *Pro Securitas* w WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa. Wygłaszała również wykłady dla członków Studenckiego Koła Kryminologicznego *Causa Mali* w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz Koła Naukowego Polskiego Przemysłu Zbrojeniowego Akademii Sztuki Wojennej.

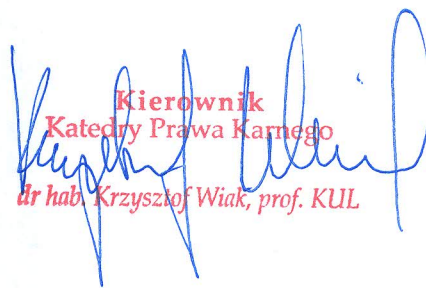
W ramach działalności popularyzującej naukę m.in. przygotowywała uczniów z 10 szkół średnich województwa podkarpackiego do Podkarpackiego konkursu wiedzy o bezpieczeństwie oraz przygotowała treści merytoryczne do komiksów dla uczniów szkół średnich z zakresu przeciwdziałania cyberzagrożeniom, udzielania pierwszej pomocy, samoobrony, odpowiedzialności prawnej nauczyciela (Akademia Bezpieczeństwa WSPiA).

Jej dokonania były nagrodzone Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania (2021) oraz Medalem Srebrnym za długoletnią służbę (2019). Otrzymała też dwa listy gratulacyjne: od Rektora Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Rzeszowie, od Komendanta Głównego Policji za wkład i zaangażowanie w edukację studentów oraz od Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji za dotychczasową służbę w Policji i wkład naukowy w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie i prawo.

5. Wnioski końcowe

Po zapoznaniu się z rozprawą pt. *Przestępczość osób starszych z perspektywy kryminologii i prawa karnego* (Warszawa 2022, ss. 338), pozostałym dorobkiem naukowym oraz informacjami o aktywności naukowej stwierdzam, że Pani dr Anna Świerczewska-Gąsiorowska spełnia ustawowe warunki, wymienione w art. 219 ust. 1 pkt 1 – 3 P.s.w., do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Do rozważenia przez komisję – na potrzeby niniejszego postępowania – pozostaje ocena uchybień związanych z określeniem oryginalnego lub rzeczywistego wkładu w autorstwo części publikacji.

Kierownik
Katedry Prawa Karnego
dr hab. Krzysztof Wiak, prof. KUL